

Vijf vragen over:

Openbare kostprijs in varkenshouderij

De gemiddelde kostprijs van een big of een vleesvarken is binnen een minuut te vinden op internet. De agrarische sector is de enige sector ter wereld waar deze cijfers voortdurend openbaar worden gemaakt. Maar is dat verstandig? De afnemers, slachterijen en retail lezen immers mee.

Is het openbaar maken van de kostprijs nadelig voor varkenshouders?

Ja, zeggen varkenshouders en belangenorganisaties NVW en ZLTO. Iedereen kan achterhalen wat de kostprijs van een big of vleesvarken is. Dit kan de marges onder druk zetten. De Brabantse varkenshouders Ad van Dommelen en Frankwin Wijnen uit Esbeek maken daarom hun financiële cijfers niet openbaar. Hun bedrijf Farmers to Farmers houdt 3.350 zeugen en 28.000 vleesvarkens op achttien locaties in zowel eigen- als voergeldstallen. „Als je bij de bakker een brood haalt, of nieuwe schoenen in de winkel koopt, weet je toch ook niet wat hun kostprijs is”, zegt Van Dommelen. „Het openbaar maken van mijn kostprijs heeft geen toegevoegde waarde voor mij als varkenshouder. Ik moet mijn eigen kostprijs weten, het gaat anderen niks aan.” Nee, zeggen accountantskantoren, ABN Amro bank en het LEI. „Je kunt proberen verstopperje te spelen, maar landen als Nederland en Denemarken waar al jarenlang financiële gegevens worden vergeleken, zijn de koplopers in de wereld als het gaat om hoogproductieve landbouw”, zegt Robert Hoste van het LEI. „Varkenshouders in Nederland hebben altijd

veel van elkaar geleerd, door een benchmark van de kostprijs. Dat is één van de belangrijkste kritische succesfactoren geweest van de Nederlandse landbouw. Of die gegevens beschikbaar moeten zijn voor iedereen, is wel een terechte vraag. Maar als je financiële gegevens vergelijkt, ontcom je er bijna niet aan dat anderen meekijken.” Sactormanager Wilbert Hilken van ABN Amro voegt daar aan toe dat vergelijkingcijfers van bedrijven als Agrovision extra inzicht geven. „Daardoor kunnen wij varkenshouders meer en tegen een gunstiger tarief geld lenen dan bijvoorbeeld mkb-ondernemers, waar we niet over die vergelijkingcijfers beschikken.”

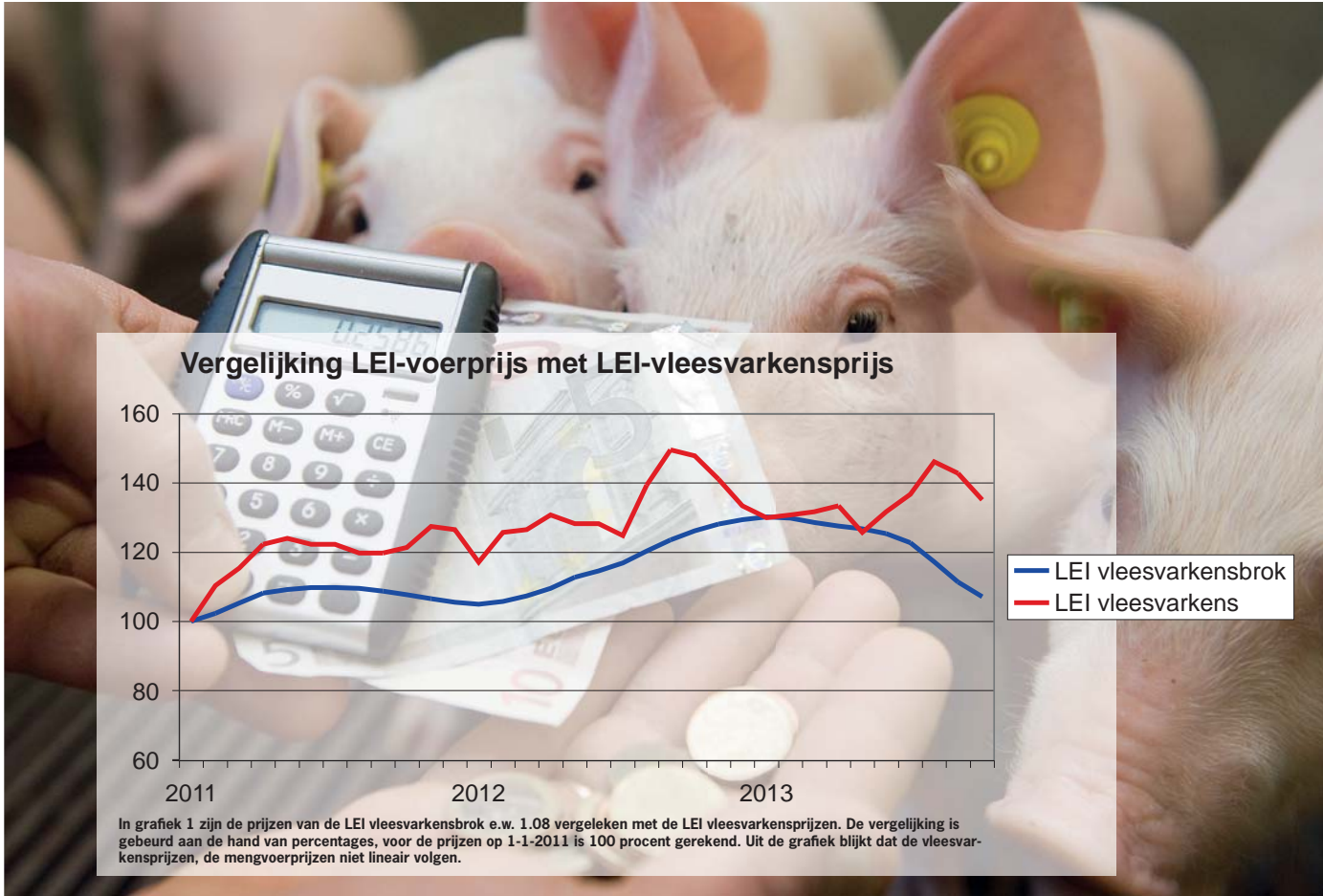
Kloppen de cijfers die nu naar buiten komen wel?

Van Dommelen, Wijnen maar ook Johnny Hogenkamp denken dat de kostprijs van het LEI en accountantskantoren niet klopt. „Als ik voor dat geld varkens kon houden deed ik het meteen”, zegt Van Dommelen. De voerwinstcijfers van instanties zoals ABAB, DLV en Agrovision zijn volgens Hogenkamp ook opgepoetst. Hogenkamp houdt 1.600 zeugen in Dalfsen (OV). „Ze willen elkaar de

loef afsteken. Als er één instantie met een voerwinst komt van 600 euro, komt de ander naar buiten met 630 euro. Het is één grote marketingmachine om varkenshouders te doen geloven dat ze bij hen het beste af zijn. Vervolgens gaan toeleveringsbedrijven nog verder overbieden. Let maar op, tientallen van hen beweren dat hun klanten bovengemiddeld draaien, andersom ben ik nog nooit tegengekomen.”

Hoste zegt dat het LEI werkelijke cijfers van 130 varkensbedrijven gebruikt, die samen een doorsnee van de varkenssector zijn. Deze gegevens krijgen ze van de bedrijven zelf. De cijfers van het LEI zijn representatief voor de hele sector. De Europese Commissie eist deze gegevens, omdat ze willen weten hoe de landbouw er voor staat.

De accountantskantoren Flynnth en ABAB geven aan dat ze werkelijke cijfers gebruiken afkomstig uit hun eigen database. „Ieder varkensbedrijf is echter specifiek, daarom kan de kostprijs per bedrijf sterk verschillen”, zegt adviseur Joan Jansen van Flynnth. Adviseur Frank Steenbreker van ABAB stelt het kengetal kostprijs ter discussie. „Je kunt een kostprijs berekenen op basis van

werkelijke aflossingen of afschrijvingen, maar dan verlies je uit het oog dat een gemiddelde varkenshouder minder aflost of kan aflossen dan eigenlijk wenselijk is om structureel te reserveren voor de toekomst. Daarom kan een gepubliceerde kostprijs voor het gevoel 'te laag' overkomen. Bij beoordelingen van bedrijven hanteren we dan ook de noodzakelijke reservering per zeug of vleesvarken, om de juiste taakstelling te berekenen."

Is er door de openheid van de kostprijs nog sprake van een gezonde markt van vraag en aanbod?

„Nee”, zegt varkenshouder Wijnen. Volgens hem zorgt de openheid over de kostprijs voor verstoring van de marktwerking. Sterker nog, hij denkt dat daardoor geen sprake meer is van marktwerking. „Wanneer de voerprijs zakt, daalt de opbrengstprijs van varkensvlees direct mee.” Steenbreker betwijfelt dit. „Afgelopen zomer was dat goed te zien, de voerprijzen daalden en de opbrengstprijs van vleesvarkens steeg, omdat de vraag groter was dan het aanbod.” Dit was in de zomer vier weken het geval. Varkenshouder Hogenkamp reageert

genueanceerder. „Voor de varkenshouders zijn persberichten over hun kostprijs alleen maar nadelig. Er is zeker een markt van vraag en aanbod, maar die geldt alleen voor de grondstoffen (commodity's) en niet voor de overheadkosten. Als voorbeeld koop ik zelf uitsluitend grondstoffen wanneer het om voer gaat. Bij mengvoer komt hier nog 15 tot 30 procent overheadkosten bij. Dit percentage is wel degelijk afhankelijk van de gepubliceerde verdien capaciteit van varkenshouders. Voor noteringen en toeslagen van biggen en varkens geldt hetzelfde.”

ABAB is voortaan zeer terughoudend met het publiceren van gemiddelde resultaten. Voor individuele varkenshouders blijven bedrijfsvergelijkende cijfers op verzoek wel beschikbaar.

Wat kunnen varkenshouders nu het beste doen?

Hogenkamp zegt dat varkenshouders zelf verantwoordelijk zijn voor het openbaar maken van de kostprijs. Ze geven zelf de cijfers door. Hij vindt dat varkenshouders die cijfers niet meer door moeten geven aan Agrovisioen en bij hun accountant moeten aangeven dat hun cijfers niet meer openbaar mogen worden gebruikt.

Grafiek 1: LEI Vleesvarkensbrok versus prijzen vleesvarkens

Moeten varkenshouders dan helemaal niet meer vergelijken?

Veel varkenshouders vinden vergelijkingscijfers nuttig, dan weten ze hoe hun bedrijf er voor staat. Ze kunnen dan vergelijken wat goed gaat en wat beter kan. Alleen zal daar vertrouwelijk mee moeten worden omgegaan. De cijfers kunnen nog wel in een gesloten circuit zoals een studiegroep worden besproken en vergeleken. Hogenkamp vindt dat de groep van 1.000 varkenshouders, die twee derde van de varkens in Nederland houden, hierin het initiatief moeten nemen. Volgens Hilkens is „het een illusie te denken dat de kostprijs van varkensvlees voor 100 procent onbekend blijft. De voerkosten zijn inzichtelijk en zijn 70 procent van de kostprijs. Het is echter de vraag hoe open we moeten zijn over de laatste 30 procent van de kosten en welke voederconversies varkenshouders draaien. Wellicht ontvangen varkenshouders anders een paar centen per kg meer voor een vleesvarken en dat kan een varkenshouder veel geld opleveren.” ■

 Reageren?
t.schotman@pigbusiness.nl